

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 90 punten te behalen; het examen bestaat uit 25 vragen. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Verderop in dit examen bij vraag 10 bevindt zich een stelopdracht. Reserveer voldoende tijd om deze opdracht te kunnen uitvoeren.

Duitsland en Europa, 1945–2000

De dag van de capitulatie, 8 mei 1945, wordt in Duitsland *Stunde Null*, het 'Uur nul', genoemd om uitdrukking te geven aan het nieuwe begin dat moest worden gemaakt.

- 2p **1** Noem een reden op politiek en een reden op economisch terrein waarom in mei 1945 een nieuw begin nodig was.

Gebruik bron 1.

In deze tekst komen kenmerken van het *mentale* klimaat in Duitsland vlak na *Stunde Null* naar voren.

- 2p **2** Geef aan de hand van het lied twee van die kenmerken weer.

In de jaren vijftig werd de Bondsrepubliek lid van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS).

- 4p **3** Toon aan dat dit lidmaatschap zowel op politiek als op economisch gebied belangrijke gevolgen had voor de acceptatie van de Bondsrepubliek in Europa.

Kurt Schumacher, de leider van de SPD, zei in 1952 in een interview: „De Duitse eenheid staat naar de mening van de sociaal-democraten voorop en is belangrijker voor het herstellen van de vrede en de nieuwe relaties tussen de staten dan iedere vorm van integratie met andere landen”.

- 4p **4** *A* Maak duidelijk tegen welk beleid Schumacher zich hier afzet.
B Beredeneer dat deze uitspraak van Schumacher niet bijdroeg aan het vertrouwen van de West-Europese landen in de Bondsrepubliek.

Gebruik bron 2.

De gebeurtenis die in de kroniek beschreven wordt, betekent voor het regime in de DDR een belangrijke verandering in de relatie met de Sovjetunie.

- 4p **5** *A* Toon dit met één argument aan.
B Maak aannemelijk welke concrete gebeurtenis in de Duitse geschiedenis door de samenstellers van de kroniek als bewijs voor het gevaar van de NAVO-politiek in de jaren vijftig kan worden genoemd.

Gebruik bron 3.

- 4p **6** *A* Toon aan dat er in de buitenlandse politiek van Brandt sprake is van zowel continuïteit als van discontinuïteit ten opzichte van de buitenlandse politiek van Adenauer.
B Verklaar het wantrouwen dat uit de vraag van de interviewer spreekt.

Gebruik bron 4.

Deze foto toont een protestdemonstratie in Bonn vóór de Bondsdagverkiezingen in 1972.

- 2p **7** Maak aan de hand van de bron aannemelijk welk persoonlijk motief de demonstranten tot hun protest heeft gedreven.

Volgens een Nederlands historicus voltooide Helmut Schmidt de emancipatie van de Bondsrepubliek in de buitenlandse politiek die was ingezet door Adenauer en Brandt.

- 4p **8** Leg deze uitspraak met telkens één voorbeeld uit de regeerperiode van elk van de drie genoemde bondskanseliers uit.

Gebruik bron 5.

In de prent legt de tekenaar een verband tussen het Duitse verleden vanaf 1945 en de gebeurtenissen van 1989.

- 4p **9** *A* Leg uit welke relatie de tekenaar legt en hoe hij zijn visie vormgeeft.
B Maak duidelijk waarom deze prent al vrij snel door de gebeurtenissen is achterhaald.

- 15p 10 □ Lees de onderstaande inleiding en schrijf dan, volgens de instructies, een samenhangend historisch betoog onder de titel 'De positie van de Bondsrepubliek in Europa voor en na de hereniging'.

Inleiding

In 1990 kwam er een einde aan de Duitse deling. Welke invloed had dit op de plaats van de Bondsrepubliek in Europa? In de internationale betrekkingen is stabiliteit in en tussen de landen belangrijk. In verband met de Bondsrepubliek worden veelal drie aspecten van die stabiliteit onderscheiden: de stabiliteit van de bondgenootschappen, de stabiliteit van de relatie met de burens in het oosten en de interne stabiliteit van de Duitse maatschappij. Om tot een goed betoog te komen neem je het jaar 1969, het begin van een nieuwe periode met bondskanselier Brandt, als uitgangspunt. Daarna beschrijf je vanuit 1991 de tussenliggende periode. Je rondt je betoog af met een kleine beschrijving van de nieuwe situatie vlak na de hereniging.

Instructies

Schrijf een samenhangend historisch betoog waarin je kort na de hereniging terugblikt op de geschiedenis van de Bondsrepubliek en een vergelijking maakt tussen de positie van de Bondsrepubliek in Europa vanaf 1969 en de positie van de Bondsrepubliek in 1991 en volgende jaren.

Neem voor de structuur van je betoog de *titel* en de cursief gedrukte *kopjes* over.

I. De Bondsrepubliek in 1969

Bondgenootschappen

A Geef met behulp van twee voorbeelden aan welke plaats de Bondsrepubliek innam binnen de westerse bondgenootschappen in 1969.

Buurlanden in het oosten

Tussen 1970 en 1991 heeft de Bondsrepubliek een eigen relatie opgebouwd met de DDR en de Sovjetunie.

B Leg uit hoe de verhouding met het Oostblok rond 1969 was. Doe dat door:

- een belemmering te noemen voor een verbetering van de verhouding tussen de Bondsrepubliek en de DDR;
- een belemmering te noemen voor een verbetering van de verhouding tussen de Bondsrepubliek en de Sovjetunie.

Interne stabiliteit

C Geef kort de mate van stabiliteit rond 1969 van de parlementaire democratie in de Bondsrepubliek ten opzichte van West-Europa aan.

II. De Bondsrepubliek tot 1991

Bondgenootschappen

D Geef aan welke verandering er heeft plaatsgevonden ten aanzien van de plaats van de Bondsrepubliek in Europa in de periode 1969–1991.

Buurlanden in het oosten

Tussen 1969 en 1991 veranderde de verhouding tussen de Bondsrepubliek en de DDR en tussen de Bondsrepubliek en de Sovjetunie.

E Toon dit met telkens een concreet voorbeeld aan.

Interne stabiliteit

F Leg uit in hoeverre de stabiliteit van de parlementaire democratie van de Bondsrepubliek in de periode 1969–1991 wel of niet bedreigd is.

III. Conclusie: De positie van de Bondsrepubliek na de hereniging

G Geef kort weer voor welke problemen de Bondsrepubliek staat sinds de eenwording in 1991. Doe dat door aan te geven welke verandering zou kunnen ontstaan door de hereniging ten aanzien van elk van de drie aspecten die je hebt onderzocht.

Nederland en Indonesië. Vier eeuwen contact en beïnvloeding

De VOC streefde er in het algemeen niet naar gebieden in Indonesië te bezetten, maar deed dit op de Molukken wèl.

2p **11** Leg uit waarom op de Molukken voor deze andere aanpak werd gekozen.

In de zeventiende eeuw sloten de VOC en Indonesische vorsten overeenkomsten met elkaar, maar daarbij hadden zij verschillende doelstellingen voor ogen.

4p **12** *A* Noem twee van die doelstellingen, één voor de Indonesische vorsten en één voor de VOC.

B Leg uit welk onbedoeld nadelig gevolg zulke verdragen soms hadden voor de VOC.

Bij de invoering van het Cultuurstelsel merkte een koloniaal bestuurder op: „Op zulk een wijze zijn wij geen Residenten meer, maar worden boeren”.

3p **13** Leg uit:

- tegen welk onderdeel van het Cultuurstelsel de resident zich hier verzette;
- wat de achtergrond van het verzet van de resident was;
- waarom het gouvernement toch vasthield aan invoering van dit onderdeel.

Gebruik bron 6.

Deze foto werd door het koloniale gouvernement aan alle residenten verstrekt.

3p **14** Leg uit waarom de op de foto weergegeven verhouding kenmerkend is voor de koloniale bestuursstructuur en verklaar waarom het gouvernement deze foto onder de residenten verspreid heeft.

In het midden van de negentiende eeuw bestond er onder Nederlandse liberalen kritiek op de Nederlandse koloniale politiek in Indonesië.

4p **15** Leg uit dat deze kritiek samenhang met de liberale ideeën maar ook met de belangen van een deel van de liberale burgerij.

Voor veel Javaanse boeren die suikerriet verbouwden, betekende de afschaffing van het Cultuurstelsel aanvankelijk een verslechtering van hun positie.

2p **16** Noem een direct gevolg van de afschaffing van het Cultuurstelsel en leg uit waardoor dit leidde tot deze positieverslechtering.

Gebruik bron 7.

Aan deze bron kunnen twee conclusies verbonden worden:

- deze bron vormt een treffende illustratie van de koloniale verhoudingen in de periode 1870–1900;
- deze bron is kenmerkend voor de arbeidsverhoudingen in de periode 1870–1900 in Deli (Sumatra).

4p **17** Licht elke conclusie toe. Doe dat door:

- een kenmerk te noemen van de koloniale verhoudingen in de periode 1870–1900 en aan te geven hoe dit in de bron naar voren komt;
- een kenmerk te noemen van de arbeidsverhoudingen in 1870–1900 in Deli en aan te geven hoe dit in de bron naar voren komt.

Ondanks de kritiek op de koelieordonnantie bleef deze nog tot in de jaren dertig van kracht.

2p **18** Geef hiervoor een verklaring.

Gebruik bron 8.

H.Th. Fischer ziet twee belemmeringen voor het bereiken van het hoofddoel van het zendingsonderwijs in Indonesië.

2p **19** Noem dat hoofddoel en geef vervolgens aan welke belemmering Fischer onderscheidt.

Gebruik de bronnen 8 en 9.

Stel: je gebruikt bron 8 vanaf regel 18 en bron 9 bij een onderzoek naar de manier waarop zowel missie als zending omgingen met de cultuur van verschillende Indonesische volken. Je komt tot de conclusie dat zowel missie als zending wilden aansluiten bij de inheemse cultuur.

- 4p **20** Beredeneer welk van beide bronnen *meer* en welk van beide bronnen *minder* bruikbaar is om deze conclusie te ondersteunen.
- 2p **21** Leg uit welke invloed de onderwijspolitiek van het gouvernement had op het opkomend Indonesisch nationalisme.

Gebruik bron 10.

- 4p **22** Enerzijds is in het personeelsbeleid van de Nederlandsch-Indische spoorwegen de driedeling in de Indonesische samenleving te herkennen, maar anderzijds wijkt zij daarvan af.
A Geef van beide een voorbeeld.
B Geef een verklaring voor de beschreven verandering in het personeelsbeleid.

Gebruik bron 11.

In dit fragment geeft Soekarno een gekleurde weergave van zowel het Nederlands koloniaal bestuur als zijn verhouding tot het Japanse militaire gezag.

- 4p **23** Toon dit aan de hand van twee voorbeelden uit de tekst aan.

Gebruik bron 11.

In deze bron kan bevestiging gevonden worden voor de volgende drie visies op de rol van Soekarno:

- Soekarno is een collaborateur, die heult met de Japanse bezetter;
- Soekarno is een opportunist (iemand die gebruik maakt van elke situatie om zijn doel te bereiken, ongeacht de middelen die daarvoor nodig zijn);
- Soekarno is een held die veel heeft bijgedragen aan de Indonesische onafhankelijkheidsstrijd.

- 3p **24** Ontleen voor elk van de drie visies een argument aan de bron.

In de kwestie Nieuw-Guinea beschuldigden Indonesië en Nederland *elkaar* van kolonialisme.

- 2p **25** Geef vanuit elk van beide gezichtspunten een argument voor deze beschuldiging.

Einde